

Helias og Beatricia

Et Eventyr

I Kejser Theodosii¹ tid var der en Herre til Cleve, som hed Diderik. Han havde i sin velmagt været såre berømt for sin manddom og ridderlige færd, og kejseren holdt ham også derfor i stor agt og ære. Men nu var han gammel og grå; hans heltekraft var ikke mere synlig tilstede, men lå nu stille forborgen² i oldingens sjæl. Hans gamle stridshingst var blind og stiv; den stod nu rolig i stalden ved nådsensfoderet³; selv sad gubben på sin borg ved Nymwegen og så mangen gang med et vemodigt smil på sit rustne panser, som, sort og kæmpestort, hang på muren i riddersalen blandt de hæderlige levninger af erobrede tyrkefaner. En eneste datter var den gamle herres glæde og håb; thi sønner havde han ikke, og hans tro hustru var tidlig gangen forud til Gud. Beatricia var denne datters navn; at se hende lykkelig på jorden var gubbens højeste ønske og, så at sige, det sidste bånd, som bandt hans mødige⁴ sjæl til denne timelige verden.

Tidligt var også Beatricia dannet til gudsfrygt og ærbare sæder, og naturen havde med rund og moderlig hånd givet hendes legeme yndigheder, som, i priselig forening med sjælens endnu herligere gaver, gjorde hende værdig til at pryde en fyrstetrone. I et kloster havde hun modtaget sin første opdragelse, medens faderen færdedes i fjerne lande; men til at leve og dø i den dunkle celle var hun ingenlunde skabt: Dertil var hendes ånd for livlig og verden hende for skøn; ej heller var sådant Hr. Dideriks vilje, og da oldingen satte sig til ro på sin borg, forlod den blomstrende Beatricia klosterskolen og plejede med barnlig omhu den grånende helt. Mangen gang

---

¹ Theodosius I den Store, egl. Flavius Theodosius (347-395), østromersk kejser 379-395. Romerrigetets sidste kejser

² skjult; hemmeligt

³ Foder, som gives af barmhjertighed til et gammelt, udtjent dyr

⁴ trætte

forglemte han også for hendes ungdom sin høje alder og glædede sig ved at se på de turneringer og fester, som han selv dog ikke længere kunne tage del i. Dog aldrig udslettedes af Beatricias hjerte de rene billeder af hin stille og fromme ensomhed, hvori hendes barndom så blidelig var henrunden, og midt i den mere højrøstede verdensglæde fløj tit et lønligt erindringsuk tilbage til den stille, indmurede klosterhave, som nu dog syntes hende så snæver og ensom. Beatricia var nu en fuldvoksen jomfru, og mange ædle riddere meldte sig allerede som bejlere og søgte ved fester og ridderspil at drage hendes skønne øjne på sig. En dag kaldte den gamle Ridder Diderik sin datter for sig, klappede hende venligt på den rødmende kind og sagde: ”Den tid er vel ikke langt borte, min datter! da jeg skal lægge mit hoved til hvile hos mine fædre; så er borg og land din arv; men mit rustne riddersværd vil da næppe mere, som nu, holde fjender og røvere fra landet. Din arm er rund og smuk; men til skjold og glavind¹ har Gud ikke skabt den, og kunne du endogså i fred regere langt visere og bedre, end jeg, hvilket jeg dog hartad² tvivler på, ugørligt ville det dog være dig i nød og fare at forsvare folk og land, som det sig bør. En ægtefælle må du vælge dig, som kan være dig en medhjælp i råd og dåd, og er dit hjerte ikke anderledes skabt, end andre kvinders, vil denne pligt ikke heller falde dig såre tung at opfylde. Mange herrer og statelige riddere, og blandt dem Grev Albrecht, Ridder Hugo og hans tvende brødre, har alle bejlet til din hånd; hvad vil du, jeg skal svare dem? min datter!”.

”At jeg ingen af dem kan give min tro” – svarede den blufærdige jomfru og bøjede sit hoved mod oldingens hjerte – ”O fader!” – vedblev hun med et ængsteligt suk – ”enten ved jeg slet ikke hvad elskov betyder – eller visselig! jeg elsker allerede; men jeg gruer ved at tænke derpå”.

”Det er mig ingen glædelig tidende” – tog den gamle til orde – ”i det stykke kommer I døtre alt for ofte jeres fædre i forkøbet; men siden det nu engang er så, og vel heller ikke er let at gøre om, så sig da nu hvilken mand det er, som i løn har lokket dit hjerte, og hvem din hu så stadig står til, men især hvorfor du gruer ved at tænke derpå! – thi således plejer det ikke at være med den rette, oprigtige elskov”.

Nu fik datteren mod og fortalte sin fader, hvor storlig han fejlede, hvis han forment, at hun uden hans vidende og vilje havde skiftet elskovsord med nogen ridder eller svend, men at den mand, hvem hendes hu stod til, endnu aldrig på menneskelig vis havde stået hende for øje, men var kun et

---

¹ lanse eller spyd; stikvåben

² næsten

syn, hun i drømme engang havde haft, og som hun aldrig siden kunne glemme.

”Det var den første nat, jeg sov udenfor klosterets mure” – fortalte Beatricia – ”at jeg havde hin stærke drøm. Mig syntes, at jeg stod ved vinduet hist henne i riddersalen og så ud over Rhinen; den var klar som et spejl, og se! da kom en stor, hvid fugl svømmende ned ad floden; den havde en guldkæde om sin hals, og ved kæden fulgte der et lille skib med silkesøj og gyldne råer; i skibet stod der en ung ridder, så skøn som den kære Herre Krist; hans åsyn lyste venligt som fuldmånen, og på masten hang der et skjold; deri stod otte gyldne sceptre og en zinnersten¹.” –

”Hvad siger du” – afbrød hende Hr. Diderik – ”dette er jo det våben for Cleve, som for længst er spået mine fædre; men om dette gamle sagn har jeg jo aldrig sagt dig et ord. – Nu, bliv ved, min datter! Drømme er vel ikke altid at foragte”.

Og Beatricia vedblev: ”Ved den unge ridders side klang et funklende guldsværd; om hans hals hang et jagthorn; men i hånden holdt han en sølvstrenget lut; deri greb han med dristig hånd, medens han opløftede sine øjne på mig og sang. Det var som bølgerne krusede sig mildt ved den liflige klang og tonede med, og jeg kunne ikke længere modstå de tusinde fortryllelser: Hvo er du? skønne fremmede! – udbrød jeg og bøjede mig ud over bølgerne imod ham; men næppe var det ulyksalige ord udtalt, førend guldkæden brast af fuglens hals med en skurrende klang, den liflige sang endtes i et suk og forstummede, og skibet begyndte at synke. Det sank dybere og dybere i den svulmende flod – og forgik for mine øjne; forgæves udbredte ridderen sine arme imod mig – han gik med skibet til grunde; men den hvide fugl udslog sine vinger og fløj klynkende bort. Da vågnede jeg og så, det var alt sammen kun en skuffende drøm; men den skønne ridders billede kan jeg aldrig mere glemme, og mangen gang står jeg endnu hist ved vinduet og ser ud over floden, om den hvide fugl dog ikke vil komme med skibet og med ridderen; men den kommer ikke; da husker jeg på, det kun var en drøm, og vender mig bort og” – – her tav Beatricia, og de klare tårer stod hende i øjnene.

”Græd ikke! mit barn!” – sagde Hr. Diderik, efter at han længe havde siddet tankefuld og tiet – ”hvad Gud vil, der skal komme, det kommer visselig engang. Din drøm er vel ikke af den slags, som man ganske skal slå

---

¹ Cinnober; forening af kviksølv og svovl, der dels forekommer som mineral (cinnabarit), dels fremstilles ad kunstig vej, og som p. gr. af sin smukke røde farve især anvendes som malerfarve... grøn farve i vaabenskjold; fagl. om kromgrønt og enkelte andre grønne farver, jf. ODS

hen i vind og vejr, og gerne kan det ske, at noget lignende engang times dig; for det tilkommende som det forgangne afbildes ofte sålunde for os kortsynede mennesker, når det nærværende og hvad vi kalder virkeligt er skjult for vore øjne; men vi må vel vogte os, at sådanne syner ikke forvilder vor gang fra Gud og menneskene; for da er de ikke af de gode, men kommer fra mørkets og vildfarelsens rige. Det huer mig ikke, barn! at du just skulle drømme dette den første nat, du sov udenfor det hellige kloster, og noget betænkeligt er der altid ved et syn, som foregår, når man spørger hvad det er: Hvad der er af sandheden skyer jo ikke lyset. Dog det være nu hermed som det vil! Et menneskeliv er dog for vigtigt til, at en uvis drøm må gribe virkeligt ind deri og forstyrre det. Skal min stamme nu ikke uddø med dig, men – hvad jeg håber – på ny opblomstre for de tilkommende dage, ja vorde stærkere og mægtigere, end nogensinde før, da må du ikke bortdrømme din ungdom med et skygebillede, men snarlig vælge dig en brudgom blandt de mange ædle riddere, som allerede bejler til din hånd!”.

”Skal det endelig så være” – sukkede Beatricia – ”og kommer han dog aldrig, hvem mit hjerte og sind står til, så giv mig da til den mand, som jeg højest kan agte! og lad min hånd vorde¹ turneringsprisen for den tapreste ridder i landet!”.

Med stor glæde hørte Hr. Diderik denne sin datters beslutning. Således tyktes det ham også priseligst og bedst, og nu troede han at kunne lægge sig tryk til hvile hos sine fædre, siden han nu vidste, at ikke blot forgængelig skønhed og udvortes skin, men ægte ridderkraft og mandemod skulle smykke den mand, ved hvem hans slægt og folk skulle velsignes. –

Føje tid efter at fader og datter således havde talt sammen, faldt Hr. Diderik i en svar sot² og døde. Men først havde han ved herolder³ ladet kundgøre sin datters beslutning vidt om lande og æsket⁴ alle ædle riddere, som ville bryde en lanse for hendes hånd, til en alvorlig ridderfægtning på hans borg ved Nymwegen. Når kampen var endt og sejrherren i tre dage havde oppebiet⁵ enhver rival, som endnu måtte være på vej, da skulle brylluppet fejres og brudgommen overdrages alle borgherrens herligheder. – Således havde Hr. Diderik kundgjort sin og sin datters vilje. Sorgen over hans død forhalede kun tiden og stunden; men hellig og urokkelig forblev, som Ridder Dideriks sidste vilje, den faderlige bestemmelse. Alene sad nu

---

¹ blive

² heftig sygdom

³ Middelalderlige embedsmænd; turneringsledere; budbringere

⁴ anmodet

⁵ afventet

den sørgende jomfru tilbage på borgen, og næppe havde den gamle helt lukket sine øjne, førend det alt indtraf ligesom han havde forudsagt: Det rustne riddersværd holdt nu ikke længer, som før, fjender og røvere fra landet, og Beatricia så med stor bedrøvelse hvor jammerligt hendes arme folk blev plaget og det skønne land ynkeligt hærget af de vilde og dumdristige fribyttere. Tyve og mordere tog overhånd i landet, og den blufærdige jomfru havde ondt nok med at holde fred og mandstugt på sin egen borg.

Sørgetiden var forbi, og den udsatte turneringsdag var for hånden. I prægtige rustninger ilede ridderne til Nymwegen og søgte ved glimrende optog og smigrende ord at vinde brudens velbehag, førend de med lanse og sværd skulle kæmpe om hendes hånd. — Forgæves søgte det jomfruelige øje blandt bejlernes pyntelige skare det billede, hvorom hun endnu idelig drømte. Mange fagre riddere så hun, og mange, hvis åsyn bebudede ædel kraft og ridderlig ånd; men den ranke, lyshårede ungersvend, med de himmelblå øjne og den sølvklare stemme, med det klingende guldsværd og de otte sceptre i skjoldet, ham så hun ikke, og med stor bedrøvelse gik hun hen til sin kære faders grav og bad Gud om styrke til at fremme hans vilje.

Den første turneringsdag kom, og da skranken var opladt, skingrede trompeterne lydeligt og kampen begyndte. Det var ingen blot leg med stumpede lanser og sløve sværd; men her vankede mødige arme og blodige pander, og således gik det i tvende¹ dage. Mangen stolt ridder rejste sig aldrig mere efter den færd, og mange var sårede til marv og ben; iblandt dem var Ridder Hugo og hans tvende brødre; men Grev Albrecht blev begge dage sejrherre, og hans manddom var så stor, at der var ingen, som på den tredie dag havde lyst til at gøre ham bruden og sejren stridig.

Grev Albrecht var den grimmeste mand at se til; men hjertet sad ham på det rette sted, og hvem hans brede slagsværd én gang havde ramt, lystede ikke anden gang at stå for dets hug; han var tilmed et hoved højere, end de største riddersmænd, og havde et så grueligt øjesyn, helst når han var bister, at små børn græd og løb, så snart de så ham langt borte, og kvinderne vendte øjnene fra ham, når de priste hans berømmelige gerninger. Ej anderledes gik det den arme Beatricia nu: Hun måtte ære Grev Albrecht, som hendes

---

¹ to

tapreste bejler – hun måtte agte ham højlilig som hendes tilstundende brudgom; men se på ham mægtede hun ikke, uden at hjertet hartad blev koldt i hendes bryst.

Da Grev Albrecht nu den tredje dag holdt for skranken på sin fnysende skimmel og ingen modstander meldte sig, for på ny at optage hans frygtelige stålhandske, da stod Beatricia alene ved det åbne vindue i riddersalen og så ud over Rhinen; men de salte tårer trillede ned over jomfruens kinder og blandede sig i de spejlklare bølger. Og se! da opfyldtes hin sælsomme drøm: En hvid svane kom nu virkelig svømmende ned ad floden; den havde også en guldkæde om sin hals; efter svanen fulgte ligeledes et lille skib, og i skibet stod en dejlig, lyshåret ung ridder; hans klædebon var blå, som hans funklende øjne, guldsværdet klang ved hans side, og lutten i hans hånd. På masten hang også skjoldet med de otte sceptre og zinnerstenen, ret ligesom hun havde drømt det tilforn. Beatricia troede atter at drømme den velbkendte levende drøm; men da opløftede ridderen sine himmelblå øjne på den forbavsede jomfru og sang med liflig røst:

Vær hilset! rene billed
Af englen, som mig ej forlod,
hvorhen sig end forvilled
på bjergene min fod!

Svøm hastig, hvide svane!
– På borgen står den jomfru prud –
Du skal mig vejen bane
på dybet til min brud!

De gyldne sceptre funkle
på skjoldet for hin jomfru skøn –
Flyer bort! I skygger dunkle!
Forlader bjergets søn!

Udspil de silkevinger!
Flyv fort, min snekke! lystelig!
Hør! gyldensværdet klinger!
Til kamp det kalder mig!

Til kamp og sejr vinker

min stjerne mig fra natten ud –
Zinnoberstjernen blinker –
– Vær hilset! rene brud!”

Så lød den fremmede ridders sang, medens svanen svømmede fort og skibet gled forbi borgen; det var ligesom bølgerne fornam de liflige toner og blandede velklingende deres rislen dermed. Som drømmende, stod endnu Beatricia i vinduet og så og hørte, men vidste ikke selv, hvor hun var, og ligesom hovedsvimmel af forundring og overvættets glæde, bøjede hun sig ud over bølgerne; hun åbnede allerede læberne for at spørge: ”Hvo er du? skønne fremmede!” men da overfør hende pludselig en kold gysen; hun kom sin drøm i hu og tav – og kæden brast ikke om svanens hals; skibet sank ikke heller; men den fremmede ridder tog skjoldet på sin arm og det klingende guldsværd i hånden, hilste endnu engang den skønne Beatricia og steg i land for alles øjne.

Endnu holdt Grev Albrecht for skranken og ventede enhver kommende modstander; men, forvisset om, at ingen ville melde sig, udstedte han allerede herrebud¹ til bryllupsfærden og beskuede med et myndigt herskerblik borgen og alle dens herligheder. Men da fremtrådte den fremmede ridder, hilste høfligt til alle sider både riddere og damer, tog Grev Albrechts stålhandske op, uddrog så sit klingende guldsværd og sagde: ”Er det en fremmed forundt at tage del i denne hæderlige ridderfærd, og formenes det mig ikke at kæmpe ubekendt, da står jeg rede at møde min modstander, han komme på hvad måde han vil!”. Kredsdommerne havde herimod intet at indvende; men da Grev Albrecht så sin skønne, ubekendte medbejler, som uden stridshest og harnisk blot med sværd og skjold stod rede til den ulige kamp, da steg han ned af sin skimmel, løste panseret af sit brede bryst og kastede det stoltelig på jorden; derpå greb han sværd og skjold og sagde: ”Kom! unge vovehals! nu er kampen lige, for så vidt det står til mig; brystharnisk gøres her ikke behov; thi så højt når næppe dit sværd!” – i det samme fløj hans drabelige sværd imod den unge ridders hoved, og sikkerlig havde han kløvet det i tvende dele, eller skilt det fra hans skulder, havde ikke skjoldet modtaget det drabelige slag; men førend den kæmpestore helt på ny kunne hæve sit tunge slagsværd, havde den fremmede ridder sine arme om hans liv og strakte ham i samme øjeblik afvæbnet i støvet.

---

¹ En herres befaling

Da glædede sig af hjertet alle de riddersmænd, som før var gangne samme vej ved den stærke greves hånd; men ingen glædede sig dog mere, end den dejlige jomfru, for hvem de alle havde kæmpet forgæves, og som nu stod på altanen med en krans i hånden af laurbærblade og roser. – Frådende af harme, fór Grev Albrecht op og greb rasende efter sit sværd; men da trådte den øverste kredsdommer, en gråskægget ridder, imellem ham og den lykkelige fremmede: ”Imellem Eder er denne handel afgjort ifølge denne kamps særegne vedtægt” – sagde gubben – ”nu er kransen din, unge ridder! modtag den af jomfruens hånd! og forsvar den i tre¹ dage imod enhver medbejler, som ikke allerede har kæmpet for den med sværd eller våbenløs arm, da er bruden din, og vi skulle alle glædes ved dit bryllup”. – Glødende af blusel og harme, svang Grev Albrecht sig på sin skimmel og fór bort. Men den fremmede ridder trådte hen for altanen og bøjede ærbødigt sit knæ for Beatricia; derpå tog han hjelmen af sit hoved og lod vindene lege med de lysegule lokker. Beatricia så nu grant, at hun ikke længer drømte, og at det intet blændværk var, men at den bejler nu i sandhed var kommen, til hvem hendes hjerte og sind på så forunderlige måder var henrevet. Med et livsaligt smil rakte hun sejrherren kransen, og under trompeternes klang steg han nu op på borgen, ledsaget af de forundrede riddere, som ikke noksom kunne berømme deres lykkelige medbejlers skønhed og mandelige færd.

Da nu de høflige ridderskikke vedbørlig² var iagttagne og den skønne Beatricia så vel som den unge sejrherre havde modtaget de ædle damers og ridders lykønskninger, da begyndte dansen og lystigheden i riddersalen, og medens gæsterne der adspredte sig i den gladeste tummel, blev Beatricia og den fremmede ridder alene sammen en liden stund. Nu fortalte de hinanden med stor glæde og hjertes-husvælelse de anende elskovsdrømme eller fremsyn, som næsten syntes at ville gøre deres hele liv og elskovslykke til en vidunderlig drøm. At en højere, usynlig magt måtte have sin hånd med her og måske fra uendelige tider have udkåret dem for hinanden, derom blev de snarlig enige og i en inderlig, kærlig omfavelse syntes deres bankende hjerter at bekræfte denne lykkelige tro. – ”Forunderlige, gådefulde lykke!” – udbrød Beatricia – ”endnu ved jeg jo ikke” – – her standsede pludselig hendes tale; for med gysen kom hun atter drømmen i hu. ”Nej” – vedblev hun – ”endnu har jeg ikke spurgt, og Himlen bevare mig derfor, hvis et ord kunne forstyrre vor lykke!”.

---

¹ tre

² i overensstemmelse med gældende love og vedtægter

”Ja, visselig! det kan det” – svarede ridderen og blegnede; derpå greb han sin lut og sang gådefuldt med varslende stemme:

Er lykken en gåde,
søg ej den at råde
med forskende ånd!
Fortabt er det fundne,
og synerne svundne,
når fast du dem griber med prøvende hånd.

Kan våren dig trylle,
du ej den afhylle
sit blomstrende slør!
Led ikke om guldets!
Du finder kun muldet;
men blomsten i hånden henblegner og dør.

Forskertset blev Eden
og paradislæden
ved kundskabens frugt.
– Mit liv er en gåde!
Men vil du den råde –
da har du på jorden min himmel tillukt”.

”Det forbyde den højeste Gud!” – sagde Beatricia og så ængstelig på ridderen, hvis klare sølverstemme under denne sang syntes hende dump som klangen af en søndret¹ klokke. Men da han nu satte lutten til side og med et inderlig vemodsfuldt blik syntes at læse hver tvivl og urolig tanke i hendes fromme sjæl, da forsvandt atter det fremmede og ængstelige, som for et øjeblik fordunklede himlen i hendes åsyn; hun så en tåre fremstige i hans klare blå øjne, og med ubegrænset tillid sank hun atter i hans bævende arme og sagde: ”Ja, din er jeg, ihvo du end er og hvorfra du end kommer, skønne fremmede!” – Da tog han en guldring af sin hånd, satte den på jomfruens finger og sagde: ”Tag aldrig selv denne ring af din hånd! for da er vor lykke forbi; se! dette hører med til min sælsomme skæbne, og det er mit livs forunderlige vilkår, at jeg må fordølge² for verden mit navn og min herkomst.

---

¹ knust

² skjule

Kald mig fra denne dag Gottfried! og lad Guds fred være over os og vor elskov! – Se! derpå skulle jeg kende, at du var den udvalgte, hvem min skytsånd havde udkåret mig, at du elskede mig uden at kende mig, ja endogså førend du så mig. O! lad fremdeles således min kærlighed være dig nok! og spørg mig aldrig i mit liv om – hvad jeg fra denne time ej længer kan fordølge dig, såfremt du adspørger mig! – men visselig! på den dag det sker, må vi adskilles for evigt”.

Ridderen tav, og den skønne jomfrus kinder var blege. En liden stund sad hun tankefuld og tavs, derpå hævede hun sine øjne mod himlen, som om hun bad til Gud i sit hjerte, da kom roserne tilbage på hendes kinder og ilden i hendes elskovsfulde øjne; med et roligt smil rakte hun ridderen sin hånd og sagde: ”Vil Gud, min Gottfried! vi skal aldrig adskilles!” –

I trede dage vedblev uforstyrret de glade fester på borgen. Ridder Gottfried (således kaldte nu alle den fremmede sejrherre) havde ved skranken ophængt sin sejrskrans, og ingen medbejler havde hidindtil formastet sig til at nedrive den. Det lakkede allerede mod kvæld på den tredie dag, og endnu hang kransen urørt på sit sted. Da stod pludselig for skranken en kæmpe stor ridder, i dunkelt jernharnisk og med tre sorte fjer i sin tillukte hjelm. Uden at mæle et ord tog han kransen på spidsen af sin lanse og slyngede den højt op i luften, så de falmede rosenblade flagrede bort og adspredtes for alle vinde. Studsende ilede ridderne til, og fremmerst¹ den forbavsede brudgom. Først tog han kransen op af støvet og lagde den i den gamle kampdommers hånd, derpå uddrog han det klingende guldsværd, tog skjoldet på sin arm, og nu begyndte der en frygtelig kamp. Den fremmede kæmpe slog drabelige slag, og hver gang han rørte arm eller fod, klang det hult, som var det en jernmand; ej heller gjorde Gottfrieds guldsværd ham ringeste mén på hjelm eller panser, hvorvel det ramte hver gang med kraftige hug; men hyppigt randt blodet fra den unge ridders side. Nu lød en hul røst fra den tillukte hjelm: ”Kender du mig? Helias!” – Da vaklede den unge ridder; men de ord hørte ingen uden han alene. Endnu engang samlede han alle sine kræfter, kastede skjoldet på sin ryg og tog sværdet i begge sine hænder: ”Nu være du mit skjold, korsfæstede frelsermand!” – sagde han – ”faer til Helvede! dødsfjende! – med dig har jeg intet mere at skaffe!” – I det samme klang guldsværdet vældigt imod kæmpens bryst, og raslende styrtede den hule jernrustning sammen; men fjenden var ikke at se: – på jorden lå kun det store, tomme harnisk med hjelmen og de tre sorte ravnefjer. Alle ridderne korsede sig og forstummede af rædsel; men, udmattet og

---

¹ forrest

blodig, segnede den unge sejrherre til jorden og vidste intet af sig selv at sige. I sådan tilstand blev han bragt op på borgen og overdraget til Beatricias pleje og omhu. Med inderlig gru hørte hun beretningen om det ubegribelige udfald på hans kamp; selv havde hun ikke udholdt at se den til ende.

Hastigt og med helt underlige tanker forlod nu alle de fremmede riddere borgen, og Beatricia blev alene tilbage med den sårede brudgom. Omhyggelig forbandt hun hans dybe sår og bragte ved kraftige lægemidler de flygtende livskræfter tilbage. Men endnu lå han bleg og sig selv ubevidst på lejet, og når han talte, var det vilde og gådefulde ord. Med rædsomme feberdrømme ængstede han idelig den bekymrede brud; men når han så et øjeblik lå rolig igen og opslog på hende de store, sjælfulte øjne, da forglemte hun snart al sin angst og kummer, lagde sin lille, hvide hånd på hans glødende pande og husvaledede da ofte hans hjerte med kærlige ord og mangent huldsaligt smil.

Hver dag tog feberheden af, og de ængstende drømme blev færre. Han talte ikke heller mere så vilde og gådefulde ord; men ofte lå der i hans blik et uendeligt tungsind, når han så Beatricia kærligt sysle omkring ham, eller når han hørte hendes stemme og liflige sang; thi mangel gang tog hun lutten og søgte at indlulle ham i blund og milde elskovsdrømme, når sårene smertede ham eller urolige tanker syntes at formørke hans åsyn.

En dag især var hans hjerte ret inderlig bevæget over al den godhed og kærlighed, den fromme jomfru så trolig og utrættelig viste ham; da greb han hendes hånd, nedbøjede sin brændende pande derpå og udbrød: ”O! hvormed har jeg dog forskyldt alt dette? vidste du hvor lidet godt der er i mig, og hvor såre meget ondt, o! så vendte du visselig dit milde åsyn fra mig og lod mig synke” –

”Synke!” – afbrød ham den forbavsede jomfru – ”nej, det skal du ikke, min Gottfried! du gynes ikke længere på Rhinens bølger, og jeg står ikke i vinduet og ser skibet forgå og svanen bortflyve; nej, nu har jeg dig i mine arme, og den gode Gud vil vist aldrig adskille os, hverken her eller hisset”.

”Men jeg siger dig jo” – vedblev han med bævende røst – ”jeg er ikke så god og from, som du tror – jeg er en svar synder for Gud og for menneskene – mine overtrædelser er flere og større, end at din kærlighed og usigelige godhed kan tilgive mig dem alle”.

Da bedrøvedes højlig den kærlige Beatricia og så på ham med tårefulde øjne. ”Nej” – sagde hun – ”det er umuligt! så stor en synder er du vist ikke, som du selv anklager dig for – så havde Gud ikke givet dig dette himmelske åsyn, så kunne du ej heller have mig så kær. Vær nu ikke mere så bedrøvet!

Jeg elsker dig jo og vil aldrig ophøre at elske dig, var du endogså bandlyst og fredløs på Jorden. Gud i Himlen elsker dig vist også og vil forlade dig al din brøst. Se! jeg tilgiver dig jo af hjertet alt, hvad du i verden har syndet, om endog jeg ikke ved, hvad det er og heller aldrig vil spørge dig derom; en lukket bog må jo stedse dit liv være for mig”.

”O! hvi kan jeg ikke oplade den for dine øjne!” – sukkede han – ”dog det er umuligt; men kan du tilgive mig for min kærligheds skyld, uden at spørge hvad det er, du tilgiver, så kan Gud det vist også for sin evige barmhjertigheds skyld, og jeg vil ikke forsage.” –

Trøstet lagde han sit brændende hoved til hvile, og syntes snarlig helbredt både på legeme og sjæl. Så snart hans sår var lægte, gik han til skrifte og tog bedring for sin lønlige brøst; og på samme dag skrev han i den gamle Hr. Dideriks tidebog, som den fromme Beatricia havde givet ham, følgende åndelige sang:

Vig fra mig, mørke frister!
Jeg vandre vil på Herrens vej;
af nådens hånd du vrister
min arme sjæl nu ej.

Ej mer du her mig vise
din tomme verdens herlighed!
Gud Herren vil jeg prise,
og knæle for ham ned.

Hos ham jeg kun kan hvile,
i ham jeg leve vil og dø;
til ham jeg frelst skal ile
fra Sodoms flammesø.

Jeg ser mig ej tilbage,
jeg ryster støvet af min fod –
Lad herren nu borttage
den jord, hvorpå jeg stod!

Omsust af åndens vinger,
jeg vælter verdens byrde af –
Og lutret sjælen svinger

sig over dyb og grav!” –

Fra denne dag af var han blid og rolig, men syntes ikke mere at vente nogen lykke i denne verden; han troede forvist, at han nu snarlig måtte dø, og talte ofte derom, som var det nødvendigt for hans og Beatricias fred. Men intet dødstegn var at se på ham; han tog meget mere daglig til i sundhed og styrke; efterhånden forlod da også hine sygelige dødstanker hans sjæl, og hans øjne tindrede atter af livslyst og kærlige længsler. Nu blev også Beatricia rolig og glad, og forventningsfuld så de begge deres bryllupsdag i møde.

Aftenen før brylluppet sad brudgommen i riddersalen hos den kærlige brud og så ud over floden, hvorfra han var kommen. Solen gik just ned; det var som bølgerne flammede i det glødende aftensker, og midt i den luende strøm svømmede med guldkæden om halsen den hvide svane. ”Flyv ikke fra mig, kære drømmefugl!” – sagde Beatricia og kastede brødkrummer ud til den af vinduet. ”O, min Gottfried!” – vedblev hun, og hvilede fortrolig sin rødmende kind på hans skulder – ”alt, hvad der omgiver dig, er mig så skønt og så elskeligt, og det drømmeslør, som omflagrer det alt sammen, gør mig det endnu kærere og rører mig forunderligt, ret ligesom lyse billeder fra en fortryllet verden og kære barndomseventyr, som jeg nu virkelig syntes at opleve. Og når jeg ser hvor inderligt du elsker mig, når jeg hører din stemme og forglemmer mig selv og den hele verden ved at beskue dit åsyn, o! så kan jeg dog umuligt tro, at du er så stor en synder, som du siger; du er jo bestandig så mild og god, du elsker jo også den kære Herre Christ og beder jo ofte ret fromt og inderligt til ham, ja mangen gang synes mig, du er langt gudfrygtigere og frommere, end jeg. Men ét er der dog, som jeg jo gerne tør spørge dig om, og som dog undertiden gør mig ængstelig, jeg ved ikke selv hvorfor; men alle ridderne, som var her, talte så underligt og forblømt¹ derom, at jeg ikke ved, hvad jeg skal tænke, og hidindtil har jeg ikke villet bringe dig det i hu: Hvad var det vel for en drabelig kæmpe, som gav dig hine gruelige sår, og som så pludselig forsvandt for alles øjne, da du påkaldte den kære Herre Christ?”.

”Det var jo kun et tomt blændværk” – svarede brudgommen og vendte det blegnende åsyn bort – ”vi så jo alle, det var intet; men var det dog noget, nu vel! så var det min onde dæmon, som fjendtlig ville forstyrre mit liv og min lykke; men frygt ikke, du elskede! jeg har jo fældet den frygtelige fjende og bruden og sejren er min”.

---

¹ dunkelt; utydeligt; tvetydigt

Da Beatricia vel mærkede, hvorlunde ihukommelsen af det forgangne altid forstemte den lykkelige brudgom og formørkede deres elskovsglæde, tog hun sig fra den time nøje i vare for at berøre disse hans sjæls lønlige vunder.

Bryllupsdagen kom; den var lys og skøn, og det lykkelige par indtrådte nu med uforstyrret glæde i det ægte livs stand. Som timer bortfløj de lyksalige dage, og fortrolig smilede fuldmånen alt tredje gang til de elskendes lykke; men da kom der fejde i landet, og kejseren opfordrede alle mægtige borcherrer og ædle riddere til at deltage i et vigtigt ledingstog¹. Allerede havde Gottfrieds klingende guldsværd strengelig tugtet alle røvere og lovens overtrædere i det blomstrende Cleve; nu tog han det atter ud af rustkamret og beredte sig til kamp for sin herre og kejser. Da glinsede vel atter en vemodstære i den fromme Beatricias øjne; men, for højmodig til klage, når æren kaldte den trofaste ridder til kamp og fare, iførte hun ham selv den glinsende rustning, bandt ham det himmelblå akselskærf om og bragte ham skjoldet med zinnoberstenen og de gyldne sceptre. Nu betroede hun ham med nedslagne øjne og blussende kinder, hvad der højligst måtte glæde den vordende fader; da krystede² han hende endnu engang med dobbelt varme til sit bryst, trykkede et elskovssaligt kys på hendes læber og svang sig rask og hurtigt på den pansrede stridshingst.

Længe stod endnu den skønne frue på altanen og vinkede ridderen farvel med det flagrende slør, da gik hun vemodig tilbage i den ensomme hal og søgte ved lutten og den kunstfærdige silkevæv at forkorte den langsomme dag og give sin kærlighed og længsel en husvalende syssel; for hun sang om sin kærlighedslykke, og i silkevæven indflettede hendes dejlige hånd de kære og uforglemmelige billeder, hvori bestandig hendes elskov svævede for hende ligesom et vidunderligt syn.

Længe varede det heller ikke, inden glade tidender spurgtes på borgen om ridderskabets og de kejserlige våbens djærve og lykkelige fremgang, og da nævnedes også gerne Ridder Gottfried som den helt, hvis manddom gjorde fjenden størst mén og kraftig hævdede kejserens og ridderskabets ære. Hver gang sådanne ord hørtes, blussede roserne stærkere på Beatricias kinder, og det var ligesom det ufødte heltebarn sprang af glæde under moderens hjerte.

Med lykke og hæder kom Ridder Gottfried tilbage fra den farlige kamp. Til løn for hans manddom og ridderlige færd havde kejseren ophøjet Cleve til

---

¹ Ledingsfærd; krigstjeneste

² ???

et grevskab, og således blev Ridder Gottfried (hvis rette navn var Helias) den første greve til Cleve, og hans skjold med zinnoberstenen og de otte gyldne sceptre blev således et evigt våben for alle tilkommende grever og fyrster af Cleve.

Da nu den hædrede sejrherre trådte ind i højenloftssalen på sin greveborg, og det gyldne sværd klang stoltelig ved ridderens side, da trådte en dejlig kvinde ham i møde med en smilende dreng på sin arm, og det var den fromme Beatricia.

Trende gange på fire år glædede således Beatricia sin kærlige ægtemand. Trede sundhedsblomstrende sønner forkortede ofte ved deres uskyldige og hjerterørende spøg de længste dage. Den ældste blev efter sin brave og berømmelige morfader kaldet Diderik; han røbede tidligt et ædelt og ridderligt sind og blev siden også en drabelig helt og herre til Cleve. Den næstældste søn, Gottfried, som var faderens yndling, blev siden greve til Leyon. Men den yngste søn Conrad, som var et fromt og stille barn, lignede i alle måder mest sin skønne moder; han havde mere lyst til at høre smukke legender og bibelske historier af sin fromme moders læber end lære våbenleg af faderen og følge ham med de ældre brødre på jagten; han blev også siden en gejstlig mand og biskop til Mentz.

En St. Hans aften ventede Beatricia forgæves borggrevens hjemkomst, han havde i nogle dage været mørk og forstemt, og i flere nætter var han ofte faret op i ængstelige drømme og havde med heftighed omarmet¹ sin hustru; nu var han draget på en fiskefangst på Rhinen, og i trede dage stod den ømme hustru ved vinduet i riddersalen og så ud efter båden, men den kom ikke – da græd hun såre og vred sine hænder, og frygtede at hendes Gottfried – som hun endnu bestandig kaldte ham – var ynkelig omkommen i den urolige flod. Det var hen ved kvæld på den tredie dag, da forfærdedes hun pludselig ved et frygteligt bulder, hvorved alle borgens vinduer rystede og klang. Og da hun skulle se hvad det var, så var det den lille Diderik, den ældste og uregerligste søn, som i sin faders rustkammer havde fundet et gammelt jagthorn, hvori han nu stødte af alle kræfter og derved forårsagede hint frygtelige bulder; selv syntes han intet at mærke,

---

¹ omfavnet

men vedblev ufortrødent at blæse og udtordne de forskrækkeligste toner, imedens de andre børn skreg højt og løb deres vej, og den forbavsede moder stod som forstenet og så hele borgen skælve omkring sig. Endelig fattede hun sig og rev hornet af drengens hånd – og da så hun med forundring, at det var det samme jagthorn, Ridder Gottfried havde båret om sin hals den dag, da han først kom ned ad floden på skibet, og svanen svømmede foran ham, og han stod med lutten i hånden og sang. Nu betragtede hun hornet nøje og så tegn og hemmelighedsfulde cifre derpå, som hun ikke kunne udtyde; derhos syntes det også mere at ligne et gammeldags drikkehorn, end et jagthorn. Men da hun nu trådte hen ved vinduet for ret at beskue det sjældne klenodie, da kastede hun først sine længselsfulde øjne ud over floden, og se! langt borte kom fiskerbåden gyngende frem, og hun så Ridder Gottfried sidde deri og ro af alle kræfter mod den oprørte strøm; i sin overvættes glæde forglemte hun nu alt andet i verden og tabte hornet ud af vinduet i bølgerne; men uden at agte derpå, ilede hun ned af borgen til Rhinbredden sin elskede Gottfried i møde.

Med den kolde sved på sin pande og bleg som et lig, steg han langsomt ud af båden og sank uden liv og bevidsthed i sin kærlige hustrus arme. Endelig kaldte hendes klageråb og hede tårer ham tilbage til livet igen, og han slog øjnene op; men hans åsyn var vildt og fremmed”. Ak! hvor har du været og hvad ulykke er vederfaret dig?” spurgte ængstelig den ømme Beatricia; men han svarede intet derpå, og det varede længe inden hun hørte et ord af hans læber. ”Hvor har du mit jagthorn?” – var det første, han mælede – ”jeg har nylig hørt dets klang over Rhinen. Hvo har været i mit rustkammer og rørt det?” – ”Det har Diderik” – svarede Beatricia – ”nu er han vist krøben i skjul, den forvovne; du har vist forbudt ham at røre det; ak! nær havde det også skræmt livet af os alle; jeg havde det just i hånden, da jeg så dig; men så faldt det fra mig i min glæde, og nu skal vi vist se, det er faldet i floden; for der stod jeg henne i vinduet, og nu besinder jeg mig på, at jeg hørte noget plaske i vandet, da jeg tabte det og løb dig i møde” –

”Så har du tabt min lykke!” – udbrød den gådefulde greve heftigt – ”dog nej! – det kan jo findes endnu” – tilføjede han med tilkæmpet fatning – ”det horn var mig af såre megen vigtighed, min hustru! dog dig bebrejder jeg intet – du tabte det jo af kærlighed til mig”.

Omhyggeligt lod nu greven søge efter hornet i Rhinen; men det fandtes ikke, og han blev dag for dag mere tungsindig. Forgæves søgte den kærlige Beatricia at opmuntre hans sind; men hun kendte ikke kilden til hans sorg og gruede for at spørge derom. Da han herover en dag traf hende i tårer og så,

hvorlunde deltagelsen i hans lønlige kummer gjorde hendes skønne kinder blege, blev han voldsomt bedrøvet, og han tog hende heftigt i sin favn og sagde: ”O! du elskede hustru! jeg volder dig kun sorg og bedrøvelse, og er ikke værd, at du skulle oplade dine milde øjne på mig; græd ikke over mig! Dine tårer brænder hedt på min sjæl, og jeg ved ikke, hvormed jeg kan trøste dig.”

”Med din fortrolighed, elskede Gottfried!” – svarede den grædende hustru – ”jeg ser, en svar kummer betynger dit hjerte, og jeg kan ikke længer udholde det, helst jeg selv måske er årsag dertil. Med hint underfulde horn er vist en rædsom løndom forbundet; men værre kan det ikke være, end mit ængstede hjerte alt aner det; dog hvad det end er, jeg skal bære det med tålmod og kærlighed. Fordølg mig derfor nu ej længer dit livs lønlige tildragelser! Der er jo ingen tanke i min sjæl, undtagen du kender den”.

Da blev greven så hvid i sit ansigt som et linklæde: ”Du vil vide mit levnet” – sagde han – ”nu vel! så er den ulyksalige time da kommen – nu kan jeg intet fordølge dig – fortrød du det end tusinde gange – nu skal det drages for lyset, som så længe var skjult i mørket. Så vid da” – vedblev han, medens Beatricia stod målløs af uro og spænding – ”mit rette navn er Helias. Min fader var en ringe bjergmand, men ærlig og gudfrygtig; han opdrog også mig i Herrens tugt, og jeg var længe from og uskyldig. Den nat, jeg blev født, var en hvidklædt yngling kommen til min fader; hans åsyn lyste venligt og mildt, og min fader holdt ham for en lysalf; han havde ved min vugge hensat et guldsværd og skjoldet, som du kender, med zinnerstenen og de otte sceptre: ”Det skal være din søns våben” – havde han sagt – ”han skal engang vorde mægtig og stor, og fra ham skal en herlig fyrsteslægt nedstamme”. – Tidligt følte mit hjerte en hemmelighedsfuld anelse om de kommende dage og en uudslukkelig trang til elskov og verdens lyksalighed. Jeg havde ofte drømme om hvad der skulle komme; jeg så også mangan gang dig, ulyksalige hustru! blandt de forvirrede billeder af en gådefuld fremtid. Da optændtes i mit hjerte en ubegribelig længsel efter det fjerne og fremmede. Der er en stjerne på himlen, som ligner den røde zinnersten; hver gang mit øje så på den, da voksede mit hjertes uro og fredløse higen mod det fjerne. Stundom syntes mig da også, at dit billede svævede for mig i skyerne og vinkede mig ud i den løndomsfulde ubekendte verden. Da tog jeg afsked med min fader, og han gav mig sværdet og skjoldet og sagde: Gud være med dig, min søn! gak fort indtil du kommer til en stor flod! – se! der skal du finde et skib med en hvid svane, kun på det kan du nå, hvad dit

hjerter attrår. Det er også en gave af hin venlige lysalf, som satte disse våben ved din vugge”.

Beatricia stod tavs, fordybet i hans fortælling, og han vedblev: ”Nu gik jeg ud i den vide verden og fulgte hverken vej eller sti. Engang kom jeg til et bjerg, som har navn efter en hedensk gudinde; der hørte jeg en sang, som af kvinder, og jeg fulgte de tillokkende toner. Da steg en dejlig jomfru ud af bjerget med et drikkehorn i sin hånd; hun rakte mig hornet og sagde: ”Drik og bevar hvad du drikker af! med det – forgår din lykke”. Da udtømte jeg den bedårende drik og sank beruset i jomfruens arme. Hun førte mig ind med sig i bjerget – og jeg levede der længe et ugudeligt levnet og glemte både himmel og jord.

Min gamle fader døde af sorg over mig, da han hørte hvorlunde jeg var forsvunden af jorden. Jeg havde en eneste broder – han opspurgte mit lønlige tilhold og ville med magt udrive mig af bjerget og de onde magters snare; men i min rasende forblindelse kendte jeg ham ikke – jeg stødte ham sværdet i hans kærlige bryst og blev hans morder. Jeg er en skørlevner¹ – jeg er en brodermorder, Beatricia! – kan du elske mig længer?”.

”Ulykkelige Helias!” – udbrød den sønderknuste hustru – ”bliv ved! jeg elsker dig endnu”.

”Også da” – vedblev han – ”når jeg siger dig, hvad endnu er værre – jeg glemte Gud og gjorde pagt med den onde”.

”Også da” – stammede Beatricia og holdt sig fast for ikke at synke til jorden – ”jeg har set din anger og omvendelse; du har fældet den frygteligste fjende”.

”Du” – vedblev han – ”var målet for den rædsomme pagt. En dag faldt mit øje på skjoldet; jeg så zinnoberstenen blinke og kom stjernen i hu og skibet med svanen, som ventede mig; da så jeg atter dit billede i skyen, som en frelsende engel, og for din skyld måtte jomfruen i bjerget lade mig løs; dig skulle jeg vinde, når jeg havde fældet den kæmpe, hun viste mig, med jernrustningen og de tre sorte ravnefjer i hjelmen; og når du aldrig et øjeblik i dit liv ophørte at elske mig og aldrig tog denne ring af din finger, da skulle min sjæl være frelst; men når du aldrig spurgte, kunne det kun lykkes” – –

”Jeg har endnu ej ophørt at elske dig, og endnu kan du frelses” – afbrød ham den bængstede hustru – ”du har jo heller ikke ophørt at elske mig; hvad du har syndet og forbrudt før du så mig, det har Gud jo tilgivet dig alt sammen; du har jo ganske vendt dig til ham og den kære Herre Christ – og har jo aldrig siden vandret på hine veje.”

---

¹ Løsagtig, utugtig person; ågerkarl, m.m.

”O! gid jeg aldrig var født!” – stammede Helias, og styrtede dødbleg for Beatricias fødder – ”da du sad sorrigfuld på borgen og ventede mig tro og kærlig tre nætter og dage, da levede din troløse ægtemand i Helvedes glæder og forglemte dig og sin salighed i bjergheksens arme”. – –

Nu kunne den arme Beatricia ej længere udholde sin kval: ”Troløse mand” – jamrede hun og græd og vred sine hænder. Da faldt ringen af hendes hånd og trillede hen ad fliserne. Den ulyksalige Helias udstrakte for sidste gang sine arme imod hende og sagde med en røst som af en døende: ”Farvel for evigt! elskede hustru! – kun ved troløshed kunne jeg frelse dit liv; det var følgen af min pagt med den onde – nu har du bortkastet dens sidste pant – nu er alt forbi – Gud styrke dig! og være min arme sjæl nådig!”. Derpå forlod han hende med et brændende blik – og hun så ham aldrig mere i sit liv. Det første, hun så, da hun kom til sans og samling igen, det var ringen, som hun i fortvivlelsen havde vredet af sin hånd; den lå på gulvet endnu, men var sort som en udbrændt glød, og da hun rørte ved den, faldt den i aske.

Da sank den fromme hustru ned på sine knæ og bad til Gud for sin ulyksalige ægtefælle. Hun elskede ham endnu stedse i hjertet og kunne aldrig aflade at tænke på ham; men som et underligt, længst henfaret syn var hende fra den stund af hendes hele liv, og det var ligesom den hele verden bevægede sig for hende i et gådefuldt stjernelys, hvori der intet syntes virkeligt og vist, men de skønneste og elskeligste skikkelser svævede flygtigt forbi, som skyggespil på væggen. Den sidste dag hun levede, sad hun endnu ved vinduet i riddersalen og så ud over floden, hvorfra Helias var kommen; da udbredte den hvide svane sine vinger og fløj bort med en vemodig klang; og i det øjeblik brast Beatricias hjerte.

